

Poznań, 09.01.2015r.

Ocena

osiągnięcia naukowego oraz dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego dr **Barbary Studenckiej** w związku z wystąpieniem o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego

Dr Barbara Studencka ukończyła studia na Wydziale Geologii Uniwersytetu Warszawskiego w roku 1973 uzyskując tytuł magistra w zakresie geologii stratygraficzno-poszukiwawczej. W roku 1983 obroniła na tym samym Wydziale rozprawę doktorską pt. *Małże facji piaszczystej badenu południowego obrzeżenia Gór Świętokrzyskich*, wykonaną pod kierunkiem profesora Andrzeja Radwańskiego. Od ukończenia studiów jest nieprzerwanie zatrudniona w Muzeum Ziemi Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. Obecnie na stanowisku starszego kustosza w dziale Paleozoologii.

Osiągnięcia naukowe w myśl art. 16.1 Ustawy o Tytule Naukowym i Stopniach Naukowych z dnia 18 marca 2011r z późniejszymi zmianami

Na wymagane ustawowo **osiągnięcie naukowe**, stanowiące podstawę ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego, składa się osiem artykułów naukowych, opublikowanych w latach 1987-2012 w języku angielskim. Sześć z nich zamieszczono w polskich czasopismach ujętych w spisie czasopism indeksowanych Filadelfijskiego Instytutu Informacji Naukowej (starsze publikacje przed indeksacją): *Acta Geologica Polonica*, *Acta Palaeontologica Polonica*, *Geological Quarterly*, jeden w *Géologie Méditerranéenne* i jeden w *Pracach Muzeum Ziemi*. Trzy artykuły Kandydatka wykonała samodzielnie, w pozostałych – dwu lub trój-autorskich – jest pierwszą autorką z udziałem 60-90%. Jej rola wiodąca w przygotowaniu tych publikacji jest zatem niewątpliwa. Kandydatka przedstawiła również obszernie omówienie wyników badań, uzupełnione spisem cytowanej literatury.

Omawiane osiągnięcie naukowe powstawało w ciągu 25 lat. Można by zatem postawić zarzut zbyt rozwlekłego okresu publikacji. Zarzut taki byłby jednak nieuprawniony. Ustawodawca wymaga od kandydata na stopień naukowy doktora habilitowanego istotnych osiągnięć naukowych, poszerzających wiedzę w danej dziedzinie, nie stawia natomiast żadnych cezur czasowych. Zatem kwestia rozciągłości publikacji w czasie nie zostanie podniesiona ani w omówieniu osiągnięcia naukowego, ani w omówieniu pozostałego dorobku Kandydatki.

Zgodnie ze zbiorczym tytułem osiągnięcia naukowego, studia poświęcone małżom środkowego miocenu Paratetydy stanowią główny temat wszystkich artykułów wchodzących w jego skład. Niektóre publikacje zawierają jedynie listy taksonów, niektóre są skąpo ilustrowane. Zwykle odnoszą się bardzo ostrożnie i krytycznie do takich publikacji, stanowiących z reguły niesprawdzone przez autorów kompilacje danych, zaczerpnięte ze

starszych publikacji. Z obszernej listy kolekcji zrewidowanych przez dr B. Studencką wynika wszakże, iż publikowane przez nią zestawienia tabelaryczne i listy taksonów powstały na podstawie jej własnych badań. Mają zatem rzetelną podstawę w postaci zrewidowanych przez nią wszystkich podstawowych zbiorów małży z miocenu całej Paratetydy. Spojrzenie tzw. „jednym okiem” na różne kolekcje, gromadzone i opisywane w różnym czasie przez różnych autorów, jest szczególnie istotne wobec oczywistego acz niezamierzonego subiektywizmu badaczy, wynikającego z różnego stopnia ich spostrzegawczości, narzędzi którymi dysponowali podczas swoich badań, lub przydawania przez nich tym samym cechom różnej rangi taksonomicznej. Zatem rewizje taksonomiczne licznych kolekcji przeprowadzone p. dr B. Studencką uznaję za jej istotne osiągnięcie naukowe.

Celowo podkreśliłem znaczenie wiarygodnej taksonomii jako podstawy wszelkich rozważań, bowiem ta najbardziej zmutna część badań makro-paleontologicznych jest współcześnie zaniedbana w skali globalnej. Wyjątek stanowią kręgowce, a szczególnie wielkie gady mezozoiczne. Opisanie nowego gatunku takiego gada daje rozgłos niemal automatycznie, podczas gdy porządnie opisany gatunek małża, ramienionoga lub innego bezkręgowca z reguły pozostaje niezauważony.

Małże, podobnie jak wiele innych grup makroskamieniałości, utraciły rolę wskaźnikową w biostratygrafii, co zresztą podkreśla Kandydatka, wskazując równocześnie na diachroniczne pojawianie się poszczególnych taksonów w różnych częściach Paratetydy. Ich znaczenie wskaźnikowe dla paleoekologii i paleogeografii również nie jest zbyt duże ze względu na zaawansowany oportunistyczny wielu taksonów. Tym nie mniej studia porównawcze prowadzone przez dr B. Studencką w Paratetydzie Centralnej i Wschodniej oraz jej znajomość faun małżowych Paratetydy Zachodniej i śródziemnomorskiego obszaru Tetydy, umożliwiła sformułowanie kilku istotnych wniosków w zakresie paleogeografii, paleoekologii i filogenii małży środkowego miocenu. Za najbardziej istotne poznawczo uważam: 1. Zebranie i krytyczną analizę wszystkich taksonów małży wieku badeńskiego z wyniesienia Wójcza-Pińczów południowego obrzeżenia Gór Świętokrzyskich, uzupełnionego obfitym własnym materiałem (B. Studencka, W. Studencki, 1988). Praca została wyróżniona nagrodą im. Wawrzyńca Teisseyre'a (1990). 2. Potwierdzenie czasowego ograniczenia bezpośredniego połączenia Paratetydy z obszarem Tetydy śródziemnomorskiej na pograniczu baden/sarmat, dokonane na podstawie analizy małży z utworów 'rafowych' basenu Przedkarpacciego (Studencka, B., Jasionowski, M., 2011). 3. Skrupulatną analizę porównawczą fauny środkowomiocenijskich małży z licznych kolekcji zebranych na obszarze Paratetydy. Autorzy (Studencka, B., Gontcharova, I.A., Popov, S.V., 1998) potwierdzili istnienie swobodnej komunikacji pomiędzy centralną i wschodnią Paratetydą, umożliwiającą wzajemną wymianę taksonów małży, a także istnienie komunikacji ze wschodnim obszarem śródziemnomorskim Tetydy, sprzyjającej migracjom w obu kierunkach.

Interesującym osiągnięciem jest również sugerowana przez Kandydatkę możliwość biozonacji polskiej części Paratetydy, zbieżna z opartą na małżach biozonacją wschodniej Paratetydy (Studencka, B. 1999). Dwa artykuły poświęcone taksonomii (Studencka, B., Popov, S.V., 1996 oraz Studencka *et al.*, 2012) stanowią wartościowe uzupełnienie wymienionych osiągnięć. **Podsumowując** stwierdzam, że *osiągnięcie naukowe* dr Barbary Studenckiej spełnia wymóg ustawy ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego.

Ocena pozostałego dorobku naukowego (par. 4 Rozporządzenia Ministra NiSW z dnia 1.09.2011)

Lista publikacji dr B. Studenckiej nie wchodzących w skład *osiągnięcia naukowego*, opublikowanych po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, obejmuje zaledwie siedem pozycji. Jednej z tych pozycji (Studencka, B., 2003), a mianowicie recenzji książki H.A. Jonkersa (2003) nie uwzględniam, nie stanowi ona bowiem oryginalnego osiągnięcia naukowego. Dwa artykuły stanowią samodzielne osiągnięcie Kandydatki, w dwóch jest pierwszym autorem, w pozostałych dalszym. Dorobek ten, opublikowany w latach 1991-2013 jest skromny, ale oryginalny. Najwyżej oceniam dwie ostatnie publikacje z tego dorobku: Studencka B., Dulai, A. (2010) na temat chitonów ze środkowo-miocenich utworów piaszczystych Ukrainy oraz Studencka B., Zieliński, G. (2013) na temat izotopowego datowania niektórych górnomiocenich małży Portugalii. W pierwszym przypadku każde opracowanie chitonów kopalnych wzbogaca wiedzę o zwierzętach, których szkielety z trudem zachowują się w stanie kopalnym. W drugim Kandydatka włącza swoje badania w nurt badań znacznie wzbogacających precyzję możliwą do osiągnięcia poprzednio stosowanymi metodami. W obydwu artykułach jej rola jest intelektualnie wiodąca. Obydwa artykuły zostały opublikowane w polskich czasopismach indeksowanych z „listy filadelfijskiej”. Warto także podkreślić udział Kandydatki w poważnym, wielo-autorskim opracowaniu (Kováč, M. *et al.*, 2007: *Badenian evolution of the Paratethys*), opublikowanym w indeksowanej *Geologica Carpathica*. Kandydatka była jedną z dwóch Polek w dużym zespole międzynarodowym. Pozostałe cztery artykuły mają mniejszą wagę, ale również wnoszą pewne nowości.

Uzupełnienie wymienionych artykułów stanowi 20 pozycji opublikowanych w czasopismach spoza „listy filadelfijskiej”. Jedna z tych pozycji nie została opublikowana do czasu złożenia wniosku i nie może być z tego względu brana pod uwagę. Kilku innych pozycji, takich, jak sprawozdania z udziału w konferencjach (pozycje 4, 7, 12-14) również nie uwzględniłem, nie stanowią bowiem oryginalnego dorobku naukowego. Jednakże publikacje 2, 3, 6, 8, 11, 15-17 wykazują charakter poznawczy i mogą być z powodzeniem uznana za oryginalny dorobek naukowy. Niewątpliwie wart odnotowania jest także udział dr B. Studenckiej w międzynarodowych zespołach tworzących mapy Paratetydy (pozycje 1-4 w dziale E autoreferatu), a także udział w pracach zespołów tworzących ważną publikację przeglądową *Budowa Geologiczna Polski. Atlas Skamieniałości przewodnich i charakterystycznych* (tom III, 1996).

O randze dorobku naukowego świadczą dane naukometryczne – z uwzględnieniem dyscypliny naukowej i daty publikacji – czego się często nie bierze pod uwagę, współpraca międzynarodowa oraz zaproszenia do wygłoszenia referatów na międzynarodowych kongresach i sympozjach. 134 cytowania w bazie WoS i 125 w bazie Scopus (bez autocytowań w obydwu bazach) i indeks Hirscha 4 to dane naukometryczne dobrej jakości w dziedzinie paleontologii. Kandydatka była członkiem międzynarodowego zespołu przygotowującego mapy trzeciorzędu Paratetydy, o czym już wspomniałem oraz uczestniczyła w realizacji międzynarodowego projektu IGCP 329. Koordynowała także ze strony polskiej pięć projektów badawczych w ramach umów pomiędzy Muzeum Ziemi PAN i Instytutem Paleontologii RAN w Moskwie (dwa projekty), Węgierskim Muzeum Historii Naturalnej w Budapeszcie, Instytutem Geologicznym SAN w Bratysławie i Instytutem Nauk Geologicznych w Kijowie. Wygłosiła także dwa referaty na zaproszenie organizatorów konferencji międzynarodowych. Dane powyższe dowodzą uznania dorobku Kandydatki w skali międzynarodowej, a tym samym wypełnienia przez nią ustawowego wymogu pomnożenia wiedzy w uprawianej przez nią dziedzinie.

Podsumowując stwierdzam, że dorobek naukowy dr B. Studenckiej, uzupełniający *osiągnięcie naukowe*, jest w pełni wystarczający dla ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego.

Dorobek dydaktyczny

Dorobku *stricto* dydaktycznego – wykładów uniwersyteckich, prowadzenia ćwiczeń, promowania licencjuszy i magistrów – Kandydatka nie posiada. W przypadku ocen na stopnie i tytuł naukowy pracowników Polskiej Akademii Nauk wymóg akademickiego dorobku dydaktycznego stoi w sprzeczności z prawnie usankcjonowanym zwolnieniem pracowników PAN z dydaktyki akademickiej, co z reguły podkreślam w moich ocenach. Zatem każda działalność dydaktyczna pracowników tej instytucji jest w istocie aktem ich dobrej woli. Dorobkiem Kandydatki w tym zakresie jest recenzowanie dwóch rozpraw doktorskich na uniwersytetach hiszpańskich oraz powołanie jej przez rektorów uniwersytetów w Maladze i Barcelonie do udziału w komisjach ds. doktoratów. Dorobek ten w kontekście powyższych moich uwag uznaję za wystarczający.

Dorobek Organizacyjny

Dr. Barbara studencka kieruje jako kustosz dyplomowany działem Paleozoologia w Muzeum Ziemi PAN w Waeszwawie. Była członkiem komitetów naukowych konferencji międzynarodowych w Bańskiej Bystrzycy i w Warnie (The 4th i The 5th workshop on the Neogene from the Central and South-eastern Europe) oraz przewodniczącą Komitetu Organizacyjnego międzydyscyplinarnej konferencji *Global boundary events* w Kielcach (UNESCO IGCP Projects 293 i 335). Przewodniczyła również komitetom organizacyjnym trzech kolejnych ogólnopolskich Konferencji Paleontologów Polskich (XIII-XV). Za dorobek organizacyjny należy też uznać koordynowanie ze strony polskiej projektów badawczych, o czym wspomniałem wyżej oraz porządkowanie i uzupełnianie zbiorów muzealnych. Zatem dorobek organizacyjny Kandydatki stanowi więcej, niż dostateczne uzupełnienie jej dorobku naukowego.

Podsumowanie

Osiągnięcie naukowe dr Barbary Studenckiej oraz jej pozostały dorobek naukowy, a także dorobek dydaktyczny i organizacyjny niewątpliwie wyczerpuje powołane powyżej wymagania Ustawy o Tytule i Stopniach Naukowych oraz wymagania wskazane w Rozporządzeniu Ministra NiSW odnośnie kryteriów ubiegania się o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego. Wnioskuje zatem o dopuszczenie habilitantki do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.

Prof. zw. dr hab. Jerzy Fedorowski